

Cumhuriyetin Kuvayı Milliye Temelleri

Türkiye’de din devleti kurmak isteyenler, Türkiye’de ayrımcılık yapıp ülkeyi bölmek isteyenler, ikinci cumhuriyetçiler, dönekler vardır ve bunlar Atatürk’e saldırmanın dayanılmaz cazibesi içindedirler. Atatürkçü, laik Cumhuriyeti kemirmek, Atatürk’ün ulus devlet düşüncesine saldırmak, Türkiye’yi ümmetçiliğin karanlığına çekmek istemektedirler.

Dr. Alev COŞKUN

Cumhuriyetin ilan edilmesinin 86. yılını yaşıyoruz. Cumhuriyet yönetimine ulaşmak için çok zor, çok sıkıntılı evrelerden geçildi.

Birinci Dünya Savaşı’nı bitiren Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında, gizli anlaşmalarla kararlaştırılan işgaller başladı.

Mondros Ateşkes Antlaşması’nı herkes boyun eğip kabul ederken genç bir komutan olan **Mustafa Kemal**, bu antlaşmanın ağır hükümlerini reddetmişti.

1 Kasım - 10 Kasım 1918 arasında Adana’da Yıldırım Orduları Komutanlığı yapan Mustafa Kemal’le İstanbul Hükümeti arasında gerçekleşen telgraf iletişimi, Atatürk’ün vatanseverliğini ve öngörü yeteneklerini çok etkin bir biçimde kanıtlar.

Atatürk, daha sonra İstanbul’a geldi. 13 Kasım 1918 - 16 Mayıs 1919 tarihleri arasında 6 ay İstanbul’da kaldı. Bu dönemde, Anadolu’da gerçekleştirilecek olan ulusal savaşın hazırlıklarını ve planlarını yaptı. (Bu konuda kapsamlı çalışmamız, **“Samsun’dan Önce 6 Ay”** kitabına bakılabilir.)

Anadolu hareketinin ilk belgesi 23 Haziran 1919’da yayımlanan Amasya bildirgesidir.

“Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.”

“Ulusun bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.” diyen bu bildiği bir ihtilali haber veriyordu.

Bu bildirgeyle, aslında Kurtuluş Savaşı’nın dayanağı ve gerekçesi ortaya konuluyor, aynı zamanda Ulusal Kurtuluş Savaşı’ndan sonra kurulacak yeni devletin temel çerçevesi de çiziliyordu.

Bundan sonraki gelişmeleri biliyoruz. Erzurum ve Sivas kongreleri bu temel düşüncenin zabitlere geçirilişidir.

Yerel kongreler

Sivas kongresiyle Anadolu’nun dört bir yanında ortaya çıkan Kuvayı Milliye örgütleri, Anadolu’daki, dört bir yana dağılmış çöban ateşleri bir araya getirilerek büyük bir bağımsızlık ateşi yakılıyordu.

Yerel Kurtuluş çareleri arayan kongreler ve Kuvayı Milliye hareketleri ulusal bir örgüte dönüştürüldü. Bu çok önemli örgütlenme Mustafa Kemal’in büyük liderliği ve önderliği sayesinde olmuştur.

23 Nisan 1920’de TBMM’nin Ankara’da açılması ve Mustafa Kemal’in Meclis Başkanı seçilmesi Kurtuluş Savaşı’nın yepyeni bir aşamasının gerçekleşmesini sağlıyordu.

Unutulmamalıdır ki, yapılan Meclis Başkanlığı seçiminde Erzurum Milletvekili **Celalettin Arif Bey** 109, Mustafa Kemal 110 oy aldılar. Mustafa Kemal’in 1 oy farkla Meclis Başkanı seçilmesi kaderin cilvesidir ve Türk ulusunun kurtuluşa giden çetrefilli yolda geçirdiği son derece önemli bir badie-

redir.

Ankara’da TBMM’nin kurulmasıyla Anadolu’daki Kuvayı Milliye hareketi hukuk-sallık kazanıyordu.

TBMM açılışından dört ay sonra 8 Eylül 1920’de çok önemli bir bildiri yayımladı; bu bildiri de **“Türkiye halkı emperyalizmin hâkimiyeti ve zulmü altındadır”** denildi.

Bu sözlerin anlamı nedir?

Yapılan mücadele aslında emperyalistlere karşı ve bir noktada esir ve mazlum milletler için yapılmaktadır deniyordu. Böylece Anadolu hareketi evrensellik kazanıyordu.

Ankara milli mücadelesi giderek sadece meşruiyet değil, evrensellik de kazanıyordu.

Hatta, 23 Nisan 1923’te açılan TBMM, bir kararla Mustafa Kemal’i **“milli kahraman”** ilan etti.

Milli yükümlülükler

Birkaç ay önce padişah tarafından idama mahkûm edilen Mustafa Kemal, Meclis’in açılışı ile başkan seçiliyor, Anadolu milliyetçileri tarafından **“milli kahraman”** ilan ediliyor ve ulusal kurtuluş savaşının önderi oluyordu.

Sakarya Savaşı, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık savaşının son derece önemli bir dönüm noktasıdır.

Sakarya zaferinden sonra TBMM artık dünya devletleri tarafından tanınmaya başladı. 13 Ekim 1921’de Sovyetler’le Ankara Hükümeti arasında Kars Antlaşması imzalandı.

Bugünkü Kafkas sınırları tespit edildi. 20 Ekim 1921’de de Fransa, İngiltere’den ayrılarak Ankara’yı tanıdı ve güney illerimizle ilgili Ankara Antlaşması’nı imzaladı.

İşte bu noktada artık TBMM Hükümeti dünya devletleri tarafından tanınıyor ve TBMM’nin **“meşruiyeti”** uluslararası anlaşmalara girmiş oluyordu.

Ocak 1922’den Ağustos 1922’ye kadar geçen süre, TBMM ordularının saldırı savaşı için geçirdiği hazırlık sürecidir. Bu süreçte Başkomutan seçilen Mustafa Kemal, tüm ulusun topyekûn savaşa katılmasını ve **“Milli yükümlülükler”** (tekalifi milliye) kararname-siyle her evin ulusal orduya birer çorap, birer fanila vs. gibi katkılarını sağladı. Bu olay bütün dünyada hayretle, ibretle ve hayranlıkla değerlendirilen topyekûn **“milli seferberlik”** hareketidir.

9 Eylül 1922’de ulusal bağımsızlık savaşı zaferle sonuçlanınca Mustafa Kemal’e artık bir kenara çekilerek dinlenmesini önerdiler.

Ama, onun asıl ideal savaşı şimdi başlıyordu.

Çağdaşlaşma

1 Aralık 1922 tarihi çok önemli bir sınırdır. TBMM saltanatla, halifelik birbirinden ayırdı ve saltanatı kaldırdı. Böylece 600 yıllık Osmanlı hanedanı tarihe karıştı.

29 Ekim 1923 tarihi Cumhuriyetin ilanıdır.

Aslında yapılan iş, Amasya’da Atatürk’ün Samsun’a çıkışından hemen bir ay sonra yayımladığı Amasya bildirisinin hukuksallaşması, yasallaşmasıdır. TBMM’nin açılışından sonra kabul edilen 1921 Anayasası’nın temel felsefesinin ilan edilmesidir.

Cumhuriyetin ilanından sonraki aşamalar Atatürk’ün önderliğinde gerçekleştirilen aydınlanma devrimleridir.

Halifelik kaldırılışı, din devletinin yıkılışı; eğitim birliği, hukuk devrimi, kadın hakları da çağdaşlaşmanın önünün açılışını simgeler..

Devletin laikleşmesi

Hukuk devrimi yapılarak devletin ve hukukun laikleşmesi sağlanmıştır.

Türbe, tekke ve zaviyelerin kapatılması, harf devriminin yapılması ve kadın haklarının tanınmasıyla kültürün ve yaşamın laikleşmesi sağlanmıştır.

Laiklik ilkesi hem başlı başına bir büyük devrim hem de kendinden sonra gelen diğer devrimlerin anasıydı, temeliydi...

İhan Selçuk’un belirttiği gibi Anadolu aydınlanma devrimi şöyle özetlenebilir:

Emperyalizme karşı: Bağımsızlık,

Padişahlığa karşı: Cumhuriyetçilik,

Seriata karşı: Laiklik,

Tutuculuğa karşı: Devrimcilik,

Ümmetçiliğe karşı: Milliyetçilik ve vatanşahlık.

Bu nedenle Atatürk’ün aydınlanma devrimlerinin özü:

“Aklın inançtan - Bilimin dinden bağımsızlaşmasıdır.”

Atatürk’ün **“Hayatta en gerçek yol gösterici ilimdir”** sözü temelde eleştirel aklın öne çıkarılmasıdır.

Pekiye, Atatürkçülük günümüzde gücünü yitirmiş midir?

Bu soru yakıcı ve önemli bir sorudur. Geçirtmek, geriye itmek doğru değildir...

Türkiye’de din devleti kurmak isteyenler, Türkiye’de ayrımcılık yapıp ülkeyi bölmek isteyenler, ikinci cumhuriyetçiler, dönekler vardır ve bunlar Atatürk’e saldırmanın dayanılmaz cazibesi içindedirler. Atatürkçü, laik Cumhuriyeti kemirmek, Atatürk’ün ulus devlet düşüncesine saldırmak, Türkiye’yi ümmetçiliğin karanlığına çekmek istemektedirler.

Bugün Türkiye belki de en zor günlerini yaşamaktadır.

Ama 87 yıllık bu kazanımlar kolaylıkla ortadan kaldırılabilir mi?..

Bugün Cumhuriyetin nimetlerinden yararlanarak kurulan modern ve çağdaş devlete sahip çıkmak hepimizin odevidir.

Unutmayalım ki, 19 Mayıs 1919’da Samsun’a ayak bastığı an, Mustafa Kemal’in karşı karşıya olduğu durumlar hiç de iç açıcı değildi... Kuşkusuz bugün içinde bulunduğumuz koşullardan daha korkunçtu.

Mustafa Kemal, o korkunç ve hiç de parlak bir gelecek vaat etmeyen koşullardan modern bir devlet yarattı. Bizler de laik Cumhuriyeti koruyacağız, Cumhuriyeti gerçek demokrasi ile geliştireceğiz.

Cumhuriyetçiler, hepimiz Mustafa Kemaliz...

Atatürkçüler, hepimiz Kuvayı Milliyeciyiz...